

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
lalunk és jutányos áron végeztünk.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél íren.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közöltnak.
E g y e s z á m á r a 3 0 f i l l ó r.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

A leveleki csoda.

A nyárral együtt járnak a Mária ünnepek, a midőn templomi zászlók alatt, fedetlen fej-
jel, mezitelen lábbal falvanként felvonulnak a zarándok csapatok a bucsujáró helyekre. Hátukon
fehér vászon kuffer, szivükben titkos vágyódás, ajkukon szentelt zsoltosma, s annak a visszhang-
jaként egy édes női név. Minden faluban, hol templomuk van, harangszó köszönti őket, harangszó
alatt kerülik meg a templomot és mint a hullám a part felé, vagy a buza kalász a sarló kasza
alá: omlanak a keresztyén Kábaák, a csodatevő kövek, képek, helyek felé. Hajtja, vonja őket félig
az érzékiség, félig a fanatizmus, mindenképen egy édes szent örjület.

Nem csuda, ha ilyenkor a melegben holmi fiatal pásztorok látásokat látnak, arról jönnek
a hírek, hogy itt, ott jelenés esett. Levelekről is ilyen hír került a napokban szárnyra.

Levelek község csordásának jelent meg ott Szűz Mária maga. A leveleki és apagyi ha-
tárt elválasztó töltésen történt meg a csoda. A fával benőtt árokparton egy levágott odvas nyárfa
törzsök van az ifjabb hajtásoktól körülöve. Ebből a zöld kehelyből szállott fel az elámult pásztor-
fiu láttára Szűz Mária picis piros cipőben, magyar nemzeti színű övvel, földig érő kibontott hajjal,
feje fölött fényes csillaggal, az ég kékjébe olvadó fehér szoknyában. A csordás még hallani
is hallotta a jelenést, de a beszédet nyilván nem értette, mert rosszul adja vissza.

A magyar ruhás fényes alak, a magyarság veszedelméről beszélhetett, a mely abban áll,
hogy a vallás és a hazafiság már csak az együgyű lelkek szívében talál menhelyre s mint a haj-
dani pogány Istenek: Szűz Mária és Hungária is a falukra szorul s még ott is csak a határszélre.

A mi evangéliomi szent egyházunk nem szereti az ilyen pogány jelenéseket. A mi vallá-
sos gondolkodásunk központjában nem Mária áll, hanem a Megváltó maga. Ellene vagyunk hát
minden zarándoklásnak és bucsujárásnak. A leveleki csoda poézisét és tanuságát azonban mi is
érezzük, s hogy a vallás és honszeretet fényes eszményei lassanként eltűnnek, mi is élénken
fájlaljuk.

Vándor.

Ap. Csel. 14:15. „Férfiak miért mivelitek ezt? hagyjátok el az ilyen hitvány dolgokat és
térjete meg az élő igaz Istenhez, ki teremtette a mennyet, földet, tengert és minden állatokat —
— mert mi is emberek vagyunk.“

A nyugdíjintézet ügyében.

Levelek és közlemények a szerkesztőhöz.

I.

Geszt, 1907. jul. 15.

Tisztelt tanár ur!

Mellékelt levéllel a közérdeket vélem szolgálni, miért is kérem, hogy azt a Debr. Prot. Lapban közzétenni sziveskedjék.

Igaz tisztelettel vagyok kész szolgálja

Gr. Tisza István.

* * *

A Debr. Prot. Lap szerkesztőségéhez!

E percben veszem b. lapjának f. hó 13-iki számát s álmélkodva látom belőle, hogy még most, Dókus Ernő és Kiss József felvilágosító cikkei s az esperesi kar f. hó 9-iki értekezletének teljesen világos és praecis 1) alatti megállapodása után is fennmaradnak azok a félreértések, amelyek amily mély, épen olyan alaptalan ellenszenvet ébresztenek lelkészi karunk széles rétegeiben s sötét árnyékot vetettek e valóban közhasznu, üdvös intézmény felállításának örvendetes tényére.

Talán sikerülni fog az alábbiak elmondásával eloszlatnom minden kételyt aziránt, hogy a nyugdíjintézet kötelezett tagjait a multra nézve fizetésük 23⁰/₀-ának s e tőke egyszerű 4⁰/₀-os kamatainak befizetésén kívül egyáltalán semmi nem terheli.

Hogy azok, kik tagjai a gyámintézetnek nem 33, hanem csak 23⁰/₀-ot tartoznak befizetni, s hogy a 3¹/₂₀⁰/₀ tagsági díjba a 2¹/₂₀⁰/₀ gyámintézeti díj beszámíttatik, hogy tehát ebből csakis 1⁰/₀ a nyugdíjintézet felállításával kapcsolatos új teher, aziránt nem volt s nem lehet kétség senki előtt, aki a törvény 26. §-ának negyedik és hetedik bekezdését csak egyszer is elolvasta. De igenis vitássá tétetett a tavaszi conventen az a kérdés, hogy az intézet felállításakor szolgálatban állott lelkészek nem tartoznak-e a rendes lelkészi szolgálatban eltöltött évek után évi 1 százalékot ennek 4 százalékos kamatait a multra nézve is befizetni.

A végrehajtó bizottság által előterjesztett ügyrend ezen álláspontnak kívánt érvényt szerezni, amivel szemben épen e sorok írója igyekezett kifejteni, hogy fizetési kötelezettséget csak a törvény világos rendelkezése állapíthat meg,

már pedig a törvény nemcsak hogy nem tartalmaz oly általános rendelkezést, hanem az 1 százalék tagdíjnak a multra vonatkozó befizetését *mint kivételt* állapítja meg a 65 évesnél idősebb, tehát nem kötelezett tagokra (7 §.) valamint a beszámíttatni kívánt nem rendes lelkészi szolgálatban eltöltött évekre (8. §.) nézve, amiből a törvény magyarázat elemi szabályai szerint következik, hogy ilyenmü befizetési terhet, mint a többi lelkészekre is kiterjedő általános kötelezettséget meg nem állapít. Miután pedig nézete szerint a konvent nincs feljogosítva a törvény rendelkezésein túlmenő terhet róni a nyugdíjintézet tagjaira, kijelentette, hogy az előterjesztett ügyrendet általánosságban elfogadja ugyan, a részletes vitánál azonban azon szakaszok megfelelő módosítását fogja indítványozni, amelyek az 1 százalékos tagsági díjnak a multra vonatkozó befizetését illetőleg tartalmaznak rendelkezéseket.

Ezen előzmény után indult meg a részletes vita, amelynél elfogadtattak a fentt jelzett következő módosítások:

1. A 20. §. eredeti szövege így szólott: „Évi tagdíj fejében minden intézeti tag a törzsfizetésnek 3 és fél százalékát tartozik fizetni, *de a volt gyámintézeti tagoknak a multra nézve beszámíttatik az általuk már befizetett 2 és fél százalék tagdíj és nekik a multra nézve csak az 1 százalék pótló tagdíjat kell öt év alatt 4 százalék egyszerű kamattal beszolgáltatniok.*“

E helyett elfogadtatott a következő szöveg: „Évi tagdíj fejében minden intézeti tag a törzsfizetésnek 3 és fél százalékát tartozik fizetni.“

2. A 63. §. eredeti szövege helyett, amely így szólott:

„A járulékok megállapításánál a törvény értelmében azokra nézve kik már tagjai voltak a gyámintézetnek 33 százalékos belépési járulék helyett csak 23 százalék pótló belépési járulékot a 3 és fél százalék tagdíj helyett (az 1898. előtti évekre) csak 1 százalék pótló tagdíjat kell megállapítani, *de az 1908. évtől kezdve minden tagra a teljes 3 és fél százalék tagdíjat kell kiróni.*“

A következő szöveg fogadtatott el:

„A járulékok megállapításánál a törvény értelmében azokra nézve, kik már tagjai voltak a gyámintézetnek a 33 százalékos belépési járulék helyett csak 23 százalék pótló belépési járulékot kell kiróni.“

3. A 64. §. eredeti szövege helyett, amely így szólott:

„A régebbi gyámintézeti tagok a 23 százalék pótló belépési járulékot és az 1 százalék pótló tagdíjat 4 százalékos egyszerű kamattal

öt év alatt kötelesek befizetni még pedig rendes szolgálati idejük megkezdésétől számítva.“

A következő szöveg fogadtatott el:

„A régebbi gyámintézeti tagok a 23 százalékos pótló belépési járulékot 4 százalékos egyszerű kamattal öt év alatt kötelesek befizetni, még pedig rendes szolgálati idejük megkezdésétől számítva.

Kihagyattak tehát e szakaszokból az összes aláhuzott szavak, vagyis töröltettek a végrehajtó bizottság javaslatának az 1 százalékos pótló tagdíj befizetési kötelezettséget megállapító összes rendelkezései. A helyzet tehát az, hogy nemcsak hogy nem tartalmaz sem a törvény sem az ügyrend ilyen értelmű pozitív rendelkezéseket, ami az 1 százalékos pótdíj bekövetelését már is lehetlenné tenné, hanem a tavaszi konvent ilyen irányú javaslat megvitatása és elvetése által nyíltan és világosan kimondotta, hogy e pótdíj befizetésére vonatkozó kötelezettség fenn nem áll.

Mi tehát az egyedüli teher, mit már szolgálatban álló lelkészeinknek viselniök kell azért, hogy nyugdíjigényük megállapítása alkalmával be fognak számíttatni az 1908-ik évet megelőző időszakban rendes lelkészi szolgálatban eltöltött összes szolgálati éveik? Az a 4 százalékos kamattal, amit a 23 százalékos pótló belépési járulék után be kell fizetniök.

Állítsa fel bárki a mérleget, hasonlítsa össze ez áldozatot az érte nyert ellenértékkel, nem hiszem, hogy be ne lássa minden igazságosan gondolkodó, miszerint aligha állított fel valaha nyugdíjintézetet, amely méltányosabban járt volna el hosszabb szolgálati idővel belépő tagjaival szemben.

Hogy ez a befizetési kötelezettség is súlyos teherként nehezedik a családfenntartás gondjaival küzdő idősebb lelkészeinkre, azt teljes mértékben átérezem és méltánylom, hiszen épen ezért tartoztam én is azok közé, akik szerényebb kérést kívántak adni a nyugdíjintézetnek s csak teljes szolgálatképtelenség esetére kívánták szorítani a nyugdíjazást. E megoldás ellen azonban erős áramlat indult meg a lelkészi kar tulnyomó nagy többségében, amely, hangosan követelte, hogy a nyugdíj kiszámításának alapját az egész fizetés képezze s 40 évi szolgálat vagy 65 éves életkor betöltésével munkaképes lelkész is igényelhesse a nyugdíjazást. A közhangulat nyomásának engedve szervezte a zsinat ekként a nyugdíjintézetet, ezért kellett ily súlyos terhet raknia a lelkészi kar vállaira.

S talán, ha meggyőződik lelkészi karunk, hogy nem oly exorbitans e teher, aminőnek azt a félreértések által felcsigázott képzelet lefestette,

megnyugvással fogja azt elviselni, abban a tudatban, hogy — bármily súlyos legyen is az — az érte nyújtott ellenszolgáltatásban teljes ellenértékre talál.

E félreértések eloszlatása, e megnyugvás előidézése volt célja jelen soraimnak, miért is tisztelettel kérem, hogy azokat becses lapjában közzé tenni sziveskedjék.

Geszt, 1907. jul. 14.

Gr. Tisza István.

II.

Kedves Barátom!

Még arról akarok pár szót írni mint szerkesztőhöz, tájékoztatásod céljából, hogy bizony az orsz. nyugdíjintézeti törvényvel a mi egész egyházmegyénk elégedetlen s vele hadilábra állt. Különös volt jul. 1-én tartott rendkívüli gyűlésünkön az, hogy mikor ennek a dolgairól akart szólni akár lelkész, akár világi ember, egyetlen esetben se voltak egy nézetben a törv. értelmezésében. Ez egy rettenetes chaosz. Azt hiszem az egész országban sincs ember, a ki elmondhatná, hogy ő érti. Éppen azért mi egyetemlegesen azt határoztuk, hogy addig kötelezvényt nem adunk, míg a Konvent nem intézkedik világos felre nem érthető magyarázat adásról. Mig nem értjük, hogy mit kell hát oda fizetnünk. A főbüne tehát a törvénynek az érthetlenség, a §-ok ellenmondása. Van aztán tartalmi hibája is igen súlyos. P. o. hogy ha egy 30—35 éves pap 30—35 évi díjat, tehát jó summát befizet, ennyi befizetés ellenébe is hat évig semmit nem kap, sőt a hat éven belüli elhalás abban a korban valószínű lévén, minden pénze oda vesz és a feleségére egy rakás adósság marad a helyett, hogy a családján segítve lenne. Volna biz ennek sok kiáltó hibája, de most nem akarok vele foglalkozni, csak azt említem, hogy védelmet nem érdemel; az az eszme azonban, hogy az államsegélyből könnyítsenek a türethetetlen terheken, igen jó. Csak kérlek légy ebben az irányban tovább is szegény papság érdekeinek védője. Nagy urak hozták a törvényt nagy gondatlanul.

Meleg szívvvel, szeretettel köszönt s kedve-
seiddel együtt sok jót kíván neked

Nagykikindán, 1907. jul. 12.

jó barátod
Fekete Gyula.

III.

Kérdés.

Országos ref. lelkészi nyugdíjtörvényünk azokra nézve, kik régebbi szolgálati éveiket is — beakarják 24 éves életkoruktól kezdve — számíttatni, az anyagi kötelezettségeket illetőleg nem tesz különbséget az ideiglenes — vagy nálunk kápláni — és rendes lelkészi szolgálatok közt. Igen bölcsen és okosan. Mert hiszen az a segédlelkész éppen úgy szolgálja az Urat, mint a rendes lelkész. Nekem p. o. kápláni éven több volt ex offo dolgom, mint most rendes lelkészi állásomban.

Honnan vetté tehát a nagytiszteletű esperesi kar azon megállapodókat, hogy míg a rendes lelkészségben eltöltött p. o. 34 év után évi tagsági díjként 1 százalék se számít, addig a káplánságban töltött évekre eső 3 1/2 százalékot évi kamatot kamatos járulékkal adóztatná meg.

Nem úgy méltóztatnak tanálni, hogy az igazságtalan s méltánytalan eljárás volna?

Jó szerencséje azoknak kiket illet, hogy ez nem törvényes megállapodás s így szó se lehet róla, hogy a kivetés e szerint történjék. Csudálatos, hogy a világos törvényt mily különböző képben lehet magyarázni.

Felsőbánya, 1907. július 15.

Nagy Lajos
ref. lelkész.

* * *

IV.

Kedves Nagytiszteletű Ur!

Jobbról is, balról is és inkább csak balról, olvasunk most bírálatokat a ref. lelkészi nyugdíjintézetéről. Kicsinységemnek nincs és nem is lehet joga e széles mederben megindult vitába beleszólani, nem is ez a célom.

Hanem a kinek a foga fáj, tartsa rajta nyelvét. Ez bátorít fel arra, hogy megkérjem Nagytiszteletű Urat egy szivességre. Azt hiszem, káplán kollegáim is csatlakoznak e kérésemhez.

A nyugdíjintézetből mi, segédlelkészek, ki vagyunk zárva. Mi az oka ez indokolatlan s igazán nem észszerű eljárásnak, nem tudom. De amennyiben lehet, hogy változtatni kellene rajta, érzem.

Mi csak akkor lehetünk tagjai a nyugdíjintézetnek, ha Isten segítségével, valamelyes ekklézsiába bejutunk. Ekkor azonban, ha úgy tet-

szik, utánfizetéssel beszámíttathatjuk segédlelkészi éveinket is.

Föltéve, (de meg nem engedve), hogy 5 évi segédlelkészi szolgálatom után jutok be egy 1600 koronás paróchiába, ha beakarom számíttatni ezt az 5 évet is, kell fizetnem egyszerre (mellözöm a részletes számításokat) 1161 k. 60 f. t. i. ugyanakkor kezdem még e mellett a 3 1/2 százalék fizetését is.

Míg ha nekem alkalmam van, mint segédlelkésznek belépni: állásfoglalásom idejéig, 5 év alatt fizetvén be 1000 k.-ra fölve kápláni fizetésem 33 százalékát is, már befizettem 621 k. 65 f.-t. Vagyis akkor, a midőn beruházásokra amugy is oly sok kiadása van az embernek, amidőn a legtöbbet családot is alapítanak, 1161 k. 60 f. helyett csak 539 k. 95 f.-t. kellene fizetnem.

Egy kongruás lelkész budgetjében ez nagy positió. Bizonyításul nem kell hivatkoznom, csak D. P. L. múlt számából ismert P. I. tiszteletes ur helyzetére, a kinek e földkerekségén csak az szolgálhat vigasztalására, hogy szomorú sorsának számos részese van.

Miért zártak ki a segédlelkészek a nyugdíjintézetből? Attól fél talán az intézet, hogy így igen korán lesznek nyugdíjképes tagok? Ezt nem lehet föltenni, mert akkor az utánfizetést és beszámítást sem engedné meg. Vagy, mert a segédlelkészeknek nincs föltétlen biztos és megszakitás nélküli szolgálatuk? Eltekintve attól, hogy ez egy kissé nagyon is kicsinybe vétele a segédlelkészeknek és hogy ilyen szolgálat nélküli állapotba a rendes lelkészek is kerülhetnek: ha valakinek meg van bizonyos idejű befizetése, a megszakitás után minden zökkenés nélkül folytathatja befizetéseit ott, a hol elhagyta. Nem lehet komoly indoknak tekinteni azt sem, hogy még nem vagyunk teljesen végzett emberek. Mert ha a legfőbb dolgokra, sákramentumok kiszolgáltatására van fölhatalmazásunk: akkor ne méltóztatassanak kizárni bennünket csekélyebb fontosságú anyagi dolgokból sem! Vagy anyagi helyzetünk kisebb talán, sem mint ilyen befizetéseket megbírálnánk? Aránylag éppen olyan az, vagy talán még jobb, mint a rendes lelkészeké, ám tessenek tetszésünkre bizni a belépést! A jövő komoly mérlegelése majd megmutatja minden segédlelkésznek az utat, a melyen elindulnia s a melyet követnie keil.

Nem indokolt tehát sehogysem kizárásunk; s hogy nem is észszerű, az a fenti két szám összehasonlításából azonnal kitűnik.

Kedves Nagytiszteletű Ur! Hangok emelkednek e zsinat újbóli összehívására, vagy a nyugdíjintézet hibáinak valamely uton való korrigá-

lására. Tegye magáévá a segédlelkészek ügyét, s adjon hangot mellözésünknek! Hiszen a mi szavunk csak méh zümögés az égi viharban. Gondoljon arra az időre, amidőn megsokasodván pályánk követői, 10—15 évig is lesznek kénytelenek káplánkodni! Ilyen alakban rájuk nézve vagy elveszett vagy jelentéktelenné törpült a hatalmas nyugdíjintézet.

Szivességéért pedig fogadja mindnyájunk hálás köszönetét és elismerését.

Érmihályfalva, 1907. július 16.

A Nagytiszteletű Urnak mindenkori, őszinte hive:

Meleg Gyula
ref. s. lelkész.

* * *

A nyugdíjintézet ügyében vett levelek és gróf Tisza István ő nagyméltóságának nagy fontosságú cikke után részint válaszul, részint a nyugdíj ügyben kezdett akció tovább folytatásául konstátalom:

1. hogy olyan törvény és utasítás, mely ennyi hivatalos és nem hivatalos magyarázatot követel és olyan általános visszatetszést kelt, nem lehet valami szerencsés alkotás.

2. De akár szerencsés és jó e törvény, akár nem, tény az hogy a nyugdíj törvénnyel én érdemileg nem kívántam foglalkozni, azt nem védelmeztem de nem is támadtam. Akár igaz az, hogy e törvény s tervezet a tett befizetéseknek megfelelő ellenszolgáltatást ad tagjainak, akár nem; engem és a lapot semmi felelőség ez irányban nem terhel. A felelőséget viseljék azok, a kik a törvényt megalkották s a kik egyházunk sorsát intézik s azok között természetesen gróf Tisza István ő nagy méltósága is.

3. Ismételten kijelentem, hogy a D. P. L. akciója egyedül arra irányul, hogy a nyugdíjintézetű egyszersmindenkori belépési díjja a közegyház által a főrészen épen erre a célra adódott 300.000 korona államsegélyből fedeztesse nek. E javaslatomat most is fenntartom és ajánlom azt az egyházmegyék és lelkészek figyelmébe. Azzal nem vész el a világ, ha az adójavaslatok tényleges végrehajtása 1909-re marad, a mely évben már mind a 3000.000 k. államsegély egy összegben rendelkezésre áll. De azzal, ha lelkészeinkről egyszersmindenkorra való belépési nagyobb illeték nagy terhét levesszük, rendkívüli szolgálatot teszünk az egyháznak magának s az anyagi romlástól mentjük

meg azokat, a kiknek kezébe egyházunk sorsa van letéve: a roskadozó és a fizetés emeléssel és rendezéssel megbiztatott lelkészi kart. Dixi et salvavi animam meam.

Dr. Ferenczy Gyula.

Szüz Mária legujabb megjelenése.

Valóban elszomorító, megdöbbentő és borzasztó az a nagyfoku tudatlanságból eredő tévhit és babona, az a megfelelő vallásos és erkölcsi nevelés hiányából származó veszedelmes lelki sötétség, melyben a mi jó magyar népünk nagytömege még manapság is, a keresztényiség és Krisztusi tanok elterjedésének XX-ik századában is oly mélyen el van merülve s egyik tévelygésből a másikba esik.

Szomorú bizonyítéka ennek legujabban az a valóságos népvándorlás, vagy jobban mondva 3 hét óta napról-napra megújuló bucsujárás, melynek színhelye Szabolcs vármegye Levelek községének marha legelője.

A XX-ik századba egyáltalán nem illő szégyenletes és szomorú eset a következő:

Három héttel ezelőtt hire futamodott Szabolcs vármegye egynehány községben s az én községemben és egyházzamban Apagyon is, hogy Levelek község csordása, a leveleki marha legelő mellett, a leveleki és apagyi határt elválasztó árok töltése tetején egy rég levágott nyárfa odvas dücskőjén a dücskő fiatal oldal hajtásai között többiben látta már megjelenni a boldogságos Szüzet. A legnagyobb részletességgel leírja, hogy milyen ruhában? Piros cipő, szivárvány színű széles öv, égszínkéék ruhaderék, fehér szoknya, hosszú lebontott haja palástszerűleg ömlik el hátán s majdnem a földet éri, feje körül fényes dics sugár és nyakában kereszt és olvasó. A boldogságos Szüz megszólalt és mondá a csordásnak: eredj be a faluba a paphoz és mond meg neki, hogy ezen a helyen megjelent Szüz Mária, jöjjön ki azonnal a szentséggel és szolgáltasson itt egy nagy misét. Engem azonban nem mindenki fog látni csak egy némely igazhívó és a pap, de az is csak a szentségen keresztül.

Gondoskodtak rólla a csordás és társai, hogy e csoda esemény hire minél gyorsabban s minél messzebb elterjedjen. Azóta napról-napra szaporodik a bucsujárók tömege. És pedig nem csak a róm. és gör. kath. vallású levelek, Mária Pócs, Pócs Petri és Napkor — hanem a mi már sajnálatos és megdöbbentő — a tulnyomóan református Téth, Besenyőd, Óhfehértó és Apagyközségek lakosai is nagy számmal vándorolnak a csoda helyre. Különösen Vasárnapokon telve van az egész községi legelő sajnos nem marhákkal, hanem Isten képére teremtetett emberekkel, — még szekerekkel is jönnek egyes falvakból s egész napra letelepednek. Ezrivel tolong a nép a dücskő körül hogy csak egy néhány percre is hozzájuthasson. Nem akadály még e mostani legszorgosabb munka idő sem, mert még hétköznapokon is csapatostól vándorolnak a már-már csodatevő hatalommal felruházott nyárfa dücskőhöz. Igen mert megbotránykozva hallottam azt a sok babonás dolgot s bekövetkezendő csoda eseményeket, melyeket e helyhez már most is fűznek. Akadnak ilyen lelki sötétségben járók böven még a reformátusok közt is ezen a kör-

nyeken, hol nagyon is vegyesen laknak a gör. és róm. katolikusokkal és igen sok a vegyes házasság.

A csoda helyhez fűzött babonás dolgok közül felemlitek egy párt. Egy tiszta vak asszony vezettette magát a dücskőhöz, a hol hallotta Mária szavát - a dücskő belsejéből: 25 nap egymásután megszakitás nélkül jöjj el e helyre s megnyilatkoznak a te szemeid és látni fogsz." Egy másik hideglelésben szenvedő asszony esküvel is kész erősíteni, hogy ő is látta Szűz Máriát a dücskőből kiemelkedni. Hallotta beszélni a mint monda: látogasd szorgalmasan e helyet és meg fogsz gyógyulni. E látásra és hangra az asszony reszketni kezdett, elájult s öntudatlan állapotban vitték el a dücskőtől. Ismét egy másik a ki belenézett a dücskőbe, határozott és minden meggyőzőni akarással és ellenkező véleménynyel, dacoló meggyőződéssel állítja, hogy ő már nemesak Máriát látta, de a karján a kis Jezust és mellette Szent Józsefet s hallotta Máriát beszélni és szent éneket énekelni.

F. hó 1-en Hétfőn este-felé magam is kimentem az apagyit jegyzővel a kérdéses dücskőhöz, hogy hátha valami oly dolgot tapasztalunk, mely magyarázatát adná a csoda hely keletkezési történetének.

A dücskőt es az oldalából felkőr alakban kinőtt nyárfahajtasokat számos koszoru borította, a dücskő szele es belső oldala körül volt rakva olvasókkal és apro szent kepekkel. Ekkor is hiába volt a legszorgosabb munkanap, körülötte térdelt vagy 20 asszony, egy néhány férfi és több gyermek. Beszédbe eredtem, egyik legertelmesebbnek látszó asszonynyal s elmondá, hogy bár ő még nem látta a dücskőben Szűz Máriát, pedig mindennap ott imádkozik, de mert már sokan láttak, ő szentül hiszi, hogy ott van s végre ő is meg fogja látni. Hallottam már előbb, hogy a Szent Szűz az előző napok egyikén megígérte egy őt látó asszonynak, hogy egy meghatározott napon kifog szólni a dücskőből s a nyarta egy magosabban álló galyára ülve, megmutatja magát az egész egybegyűlt közönségnek. Kérdem azért az asszonytól: hát ha én most azt mondanám, lattam Szűz Máriát a dücskőből kiszállni s a nyarta galyára ülni, eihinné-e, azért hogy nem látja? El-telelte az asszony — ha az urvelem egy hiten volna s nem tudnam, hogy milyen czélből jött ide.

Erre en a bibiából es a Jézus tanításaiból vett meggyőző ervekkel igyekeztem az egybe gyűttekre hatni, de ez falra hanyt borsó volt. Ugyanis ekkor már többen is megszólaltak, hogy hiában is beszéllek akármit, mert ők szentül hiszik hogy Szűz Mária mindenható, mindenütt jelenvaló es ő mindent megtehet a mit akar es így a dücskőben is megjelenhet. Megborzadtam ettől a vastag bálványimádástól es feleslegesnek láttam minden további szopazarlást, annyival inkább, mert kilátszott e fanatikus, vakhitű, ókori lelki sötétségben ülő asszonyok dühös tekintetétől, hogy ha még tovább is folytatom, kepesek lesznek a dücskő imadásához nagyon is közelálló ajtatosságot abbahagyni es rámtámadni.

Ezután en is belenéztem a dücskő üregebe es . . . én is láttam . . . láttam 20 filléreseket es 2 filléreseket szép számmal, melyeket az elcsábított tömeg dob napról-napra a dücskőbe. Már a legközelebbi Vasárnapon — a midőn már mintegy 10—14 község sajnálatra méltó lelki vakságban es vastag tudatlanságba tevelgő népe gyűlt össze a kérdéses legelőre — mint zavahihető embertől hallottam, marék számra hevert a dücskőben a belehányt ezüst es rézpénz.

Es éppen ez ébresztette fel bennen azt a gondolatot, hogy itt valószínűleg nem csupán a babonás

vakhit dolgozik, hanem éppen a tömeg vakhitét es butaságát használja fel valaki, hogy ezuton jusson egy kis jövedelemhez, tehát rászédi es megcsalja embertársait.

Bejelentették már az esetet az illetékes hatóságoknak, de még eddig intézkedés nem történt. Holott mielőbb megkellene akadályozni ezt a babonáságot, fanatikus vakhitet lelki sötétséget es butaságot terjesztő mozgalom tovább terjedését, mig az nagyobb arányokat nem ölt. Mert a látogatók napról-napra szaporodnak, minden elkövetkező Vasárnapon nagyobb a bucsujárók tömege s a mi bennünket reformátusokat szomoruan érdekel a dologban, napról-napra szaporodik a reformátusok közül is — a bucsujárók, vagyis a jelen esetben — dücskő látogatók száma. Biztos tudomásom van róla, hogy a környék református egyházaiból — mint Téth, Ibrony, Apagy, Besenyőd, Ófehértó, Gyulaj — számos református hívő látogat el — főleg asszonyok es lányok a csoda dücskőhöz es sokan akadnak közülök, a kik ott a katolikusokkal együtt letérdepelve mondják az Isten szent anyja Mária fele imádságokat s állítják, hogy ők is látták Máriát a dücskő oldalán megjelenni s még olyan is akadt közülök — ilyen ugyan már kevés — a kik a katolikusokkal együtt csókolták a csoda nyárfa dücskőt s valósággal nyalták s körülötte elterülő füvet. Legutóbb már azt híresztelték, hogy az illetékes róm. es gör. kath. papok bejelentették az esetet az érseknek hogy intézkedjék a csoda megtörténtéről, bizonyítékokra szerezzen s a dücskőt es környékét szent helynek nyilvánítsa, hogy ott kápolna építettvén, bucsujáró hely legyen. De képtelenebbnél képtelenebb dolgokat beszélnek, hogy Mária miket mondott egyeseknek s mily alakban mutatta magát. Én Istenem minő vastag bálványozás ez s minő vakmerő megcsufolása a XX-ik század felvilágosult értelmének:

Gondolkoztam a látott, hallott es tapasztalt események felett, gondolkoztam felette, miért van az, hogy a mi hiveink oly könnyen es oly gyakran hajlanak a kath. szertartások felé, a bucsukat látogatják, sokan az Ur napjait hűségesen babonás félelemből megünnepelik, hasztalan prédikálunk es harcolunk ellene templomban es templomon kívül? Miért nem áll ez megfordítva is? Miért tud ragaszkodni a kath. nép oly bigott módon es olyan odaadással az ő Máriajához, hogy kész érte embert ölni, annyira, hogy a midőn a Mária imadás es a Mária megjelenése tárgyában a legközelebbi Vasárnapon egy prédikációt tartottam hiveim előtt: hallomás szerint a másfelekezetbeliek összebeszélnek, hogy valami módon bosszút állanak rajtam.

Mindezeknek okát abban találok nézetem szerint, hogy mig a katolikusok szivekbe, már kicsiny iskolás gyermekek korukban beleoltják, belecsepegtetik a bigotttérmet, az által hirdetett hittételekhez s cifra ragyogó ceremóniákkal felcicomázott kultoszokhoz való csökönys ragaszkodást; addig mi elbizakodva kissé felvilágosultságunkban talán vétéknek is tartanánk gyermekeinket bigotttérmetben nevelni s nem fordítunk kellő gondot arra, hogy a gyermeki fogékony kedélyben, a gyermeki szív es lélek mezejének még szűz talaján kiirthatatlan gyökereket verjen a mi ref. vallásunkhoz, a Krisztus hamisítatlan igaz tudományához, lélekemelő, gyönyörű szép tanulságokkal teljes, fellelkesítő magyar egyháztörténelmünkhöz s a mi egyszerűségében is szép es fenséges templomi kultuszunkhoz való törhetetlen es tántorithatatlan ragaszkodásnak fája. Nem fordítunk kellő gondot arra, hogy ha az igaz vallásosságnak ez a fája talán kellő gyökeret vert is a gyermeki szívben:

az a fa későbbben az ifjai korban meg is teremje hasznos gyümölcseit az egyes családok, szentvallásunk, egyházunk, társadalmunk és hazánk javára. Szükségesnek látnám azért, hogy egyházi felsőbb hatóságaink, különösen az egyházi és iskola látogatók, különösen azon vidékeken, hoi egyházaink idegen vallásfelekezetek közzé vannak ékelve, a lehető legnagyobb szigorúsággal eljárva, beható gondot fordítanak gyermekeink vallásérköcsi nevelésére, különösen arra, hogy mennyire fejlesztett abban a gyermekben a benső hitélet, a vallásunkhoz, egyházunkhoz, istenitiszfeleti szertartásainkhoz és hitteleinkhez való ragaszkodás. Szükségesnek látnám, hogy mi papok is nagyobb gondot fordítsunk a mindennapi és ismétlő iskolából kikerült ifjainkra, kik ekkor vannak legjobban kitéve a legtöbb megkísértetésnek. Szükségesnek látnám még a legkisebb egyházköztségben is egy ifjusági egyletnek vagy egy olvasó körnek felállítását, hol ifjainkat s még a felnőtteket is összetarthatnánk. Ez által megóvnánk őket sok erkölcsrontó mulatságtól, hitüket gyengítő társaságtól és helyes irányban vezethetnénk vallásos életüket, felvirágoztatva keblöket a hitetőkkel, csábítókkal, kísértőkkel szemben az evangéliom győzelmes fegyvereivel.

Sőt ezek mellett tapasztalásból beszélve a fenti cél előmozdítására nagyon alkalmasoknak találom még a hitel és fogyasztási szövetkezeteket is, a hol már meg inkább a felnőtt egyháztagok tömörítettnek egy csoportba.

És beszéljen akárki akármit, hogy a lelkész nem való a hitelszövetkezet élére, de én ezzel szemben meggyőződésből és tapasztalásból állítom, hogy a lelkész egy hitelszövetkezet élén, helyesen és tapintatosan működve, nem csak hogy tekintélyét növeli még a más felekezetbeliek előtt is, de úgy anyagi, mint erkölcsi, sőt vallásérköcsi és felekezeti tekintetben is nagyban előmozdíthatja egyházának, hiveinek, községének javát, előmenetelét, felvirágzását.

Visszatérve a cikkem elején közölt Mária csodajelenésére s a Krisztus előtti századokba illő elmaradottság és bálványimádásra, mintegy önkéntelenül felsőhajtók: mikor jő el az az idő, a midőn amaz igaz Világosság bevilágít minden szívbe, minden lélekbe és e Világosságot igazán megtudja érteni minden ember? Mikor érkezik már el maga fenséges értelmében vett igazi és általános népnevelés országa, mely fundamentuma a későbbi templomi vallásérköcsi nevelésnek s így a helyes vallásérköcsi életnek? Vajha mielőbb elkövetkeznék ez! Hogy így minél nagyobb lenne az igaz és helyes értelmű és az igazán igazhitű emberek száma, minél többen felelnének meg annak az igazi emderi és keresztyéni hivatásnak, melyre minket Istenhez való hasonlóságunk s a Krisztus által nyert fiúságunk kötelez; ellenben minél kevesebben lennének, sőt lassanként teljesen elfogynának a földszinéről, a leveleki legelő nyárfa dücskőjét s a hozzá hasonló csodahelyeket látogató, fanatikus vakhitű, valósággal az állattal majdnem egy szintvonalon álló tudatlan és értelmetlen emberek.

Szabó Aladár

apagyi ref. lelkész.

TANÜGY.

Szemle.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület készülöben levő új elemi iskolai tanterve a vallásérköcsi nevelést bizonyosan kiváló figyelemben részesíti. Azért nem lesz érdektelen megállapítani, hogy a még most érvényben levő tanterv a vallásérköcsi nevelés feladatát betöltötte-e.

A vallásban a népiskolának eddig is első ragu fontossággal bíró tantárgya volt. Tegyük hozzá azt is, hogy a kiszemelt vallástani tananyag az elemi iskola mindenik osztályában adott annyi munkát a tanítónak, mint bármelyik tantárgy, sőt itt-ott még nehezebb feladat elé is állította. A tananyag mennyiségének bírálatától egyelőre eltekintve, állapítsuk meg először is a vallástani tanítás célját.

Két szempont emelkedik ki: a vallásérköcsi és paedagógiai. Ezeket kell egymással összhangba hozni. Vallásérköcsi szempontból nézetem szerint nem a tananyag minél nagyobb terjedelemben és minél pontosabban való elsajátítása a cél s nem is abból kellene megítélni az eredményt, hogy pl. az I. vagy II. osztály tananyagát a gyermekek hibátlanul el tudják-e mondani hanem abból, hogy a tananyag megtanításával kapcsolatban jött-e létre a vallásban tanításának megfelelő, illetőleg célul kitűzött vallásos érzelem!

Iskoláink tanítási eredményének ellenőrzői éppen ezt nem kutatják, mert csak a tudást vizsgálják, pedig a tudás és érzelem különböző lelki életnyilvánulások. Keresztyéni érzületről és keresztyéni cselekedetekről ismerhetnénk meg a vallásos nevelés igazi gyümölcseit.

Éppen azért a vallásos nevelés eredményének megbírálatánál azt kell vizsgálni, hogy az ilyen értelemben vett vallásos érzelmet nyújtja-e az iskola kellő mértékben. Vajjon a ref. egyház jövő tagjainál az egyházhoz való ragaszkodás, ha a régiekkel szemben nem is mutat gyarapodást, de legalább nem enged-e a hanyatlásra következtetni?

Sajnos, az egyházas érzület gyarapodását az ifjabb nemzedéknél nem állíthatjuk. Igaz, hogy sok más szerencsétlen körülmény s a kor forrongó hangulata is hozzájárult a vallásos érzület hanyatlásához. A törvény általa sokszor szeszélyből, hirtelen felindulásból s kicsinyes okok miatt is lesznek többen felekezetnélküliekké. A fiatalabb apák nem olyan jó templomba járók, mint az öregebbek, sőt az imádkozás sem oly általános, mint régen volt. Az alföldi magyar kálvinista házaknál még nem nagyon régen is láttuk, hogy nemcsak nagy ünnepeken, hanem köznapokon is a családapa valóságos házi istenitiszfeletet tartott, melyen a család apraja, nagyja énekelt, a zoltárból elolvasták az imádságot s a bibliából részleteket olvastak fel.

Ez a tisztes hagyomány kezd egyre szűkebb körre szorítkozni. A mai ifju a régi hagyományos módon buzgólkodó bibliás öreget magára hagyja, ő már az új szellem gyermeke.

Világért se mondhatjuk, hogy mindezeknek az iskola az oka. Nehéz volna minden okot felsorolni, az új szellem a társadalom sok más betegségével összefügg. De az a kötelesség háramlik az iskolára, hogy a maga nevelői hatását vallásérköcsi téren jobban fejtsse ki. Annyi hatás már nem elég, mint amennyi a múltban elég volt, mert az idők változtak!

A legnagyobb hiba az, ha a tanító azt hiszi, hogy a vallásos nevelésnek eleget tett a tananyag megtanításával. Bizonyos, hogy sok tanító előtt a végső cél az, hogy a gyermek az iskola vizsgálok előtt és az évvégi vizsgálaton fujja a tananyagot. Jelenlegi vizsgálati és iskolalátogatási rendszerünk mellett az a tanító főerdeme, hogy a gyermekek a tananyagot tudják, de hogy megfelelő vallásos érzület van-e, kinek jutna eszébe kutatni.

Vajjon nincsen-e abban is ellenmodás, hogy egy kiválóan valláserkölcsei nevelésre hivatott tantárgy tanítása közben a nehéz tananyaggal küzdő tanító a gyermekeket testileg fenytí. Hol van ott a nevelői hatás?

En ugy képzelem el a paedagógiai szempontból teljesen kifogástalanul végzett vallástani órát, hogy az a többi tanóráktól merőben különbözik. Komoly a hangulat ugy a tanító, mint a gyermek részéről, a tanító egész hanghordozása, a tananyag kezelési módja s felfejtése, mindnyájan azt árulják el, hogy érzelem nemesisítés a főcél. Tananyagot is kell tanítani, de hangsulyozom, hogy az érzelem nevelésnek, mint főszempontnak kell kiemelkednie.

Ebből azt a tételt kívánom már most megállapítani, hogy a vallástani tanyagnak milyensége, de különösen mennyisége e kívánalmak keretébe szoritandó!

Hogy a vallástani anyag mennyisége ellen jelenleg ebből a szempontból kifogást lehet tenni az kétségtelen!

Dr. Barcsa János.

KÖZÉLETÜNK.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ref. egyházmegye közgyűlése.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmegye tegnap délelőtt tartotta meg rendkívüli közgyűlést az egyház tanács termében. A közgyűlésen Baltaházár Dezső dr. esperes és Rásó Gyula egyházmegyei gondnok elnököltek.

Az ülésnek első igen fontos tárgya volt az új lelkész nyugdíj és gyámintézetbe leendő belépés kérdése. A közgyűlés Illés Endre javaslatára a tervezetet elfogadta a mi nagy meglepetést keltett azért is, mert a közgyűlés tagjai azt hitték, hogy a tervezet heves vitát fog provokálni.

Ezután az egyházmegyei tanfelügyelőség ügyét vették tárgyalás alá. Ebben a kérdésben az alsószabolcsi egyházmegye visz vezető szerepet. A közgyűlés elhatározta, hogy egy mindenkitől független, csupán az egyházmegye fennhatóságának számolni tartozó tanfelügyelői állást fog szervezni. A tanfelügyelő személyére nevezve nem történt megállapodás, az valószínűleg egy, az egyházmegye kötelekebe tartozó lelkész lesz.

Ezután az igazgató tanítóságokkal foglalkozott az egyházmegyei közgyűlés. Kimondották határozatilag, hogy minden egyházközségben igazgató tanítóságot szervez. Az igazgató tanítónak kötelessége lesz a tanítás rendjere es annak ügymenetére vigyazni.

Apróbb ügyek elintézése után véget ért a közgyűlés, a mely egyébként igen népes volt. Az egyházmegyei lelkészei, tanítói, gondnokai nagy számmal jelentek meg a közgyűlésen.

Délben az Angol Királyné éttermében közebéd volt a melyben számos beszéd hangzott el, különösen lelkesen éltették az egyházmegye jeles esperesét, dr. Baltaházár Dezsőt.

Unitáriusok Hetesen.

E cim alatt Szabó Bálint hetesi ref. lelkész ur olyan sulyos vádakat hoz fel az unitárius egyház ellen, a melyek ha igazak volnának, az Unitárius vallás méltó lenne a halálra. De nincsen igaza Sz. B. urnak! Legalább is, a miket a hódmezővásárhelyi unitárius egyházközsegről és rólam állit, az utolsó betüig valóságmentesek. Dunántuli vonatkozásu vádaskodásaira megfogja kapni a választ illetékes helyről. A hódmezővásárhelyiekre pedig röviden ennyit:

Nem áll az, hogy Sz. B. lelkész ur két évi káplánsága alatt nem hogy mindig, de csak egyetlenegy esetben is tapasztalta volna, hogy én lelkeket halásztam! Tanum erre az itteni ref. egyház anyakönyve. Ezta'an csak bizonyíték, tiszteletes ur! Kiváncsi vagyok az önere.

Nem igaz, hogy „Vásárhelyen Kovács József téglagyáros, a függetlenségi kör elnöke unitárius gondnok szokott többször helyettem „istentiszteletet tartani.“ Tiszteletes ur! ha van önben egy mustármagnyi érzék a más vallásfelekezeteknek és az igazságnak minden intelligens ember részéről kijáró köteles tisztességből: feleljen nekem ebben a lapban — honnan vette ezt a minősíthetetlen hangu gonosz vádat? Mikor látta 2 évi káplánsága alatt, hogy helyettem, a tanítón kívül, akár Kovács József, akár más istentiszteletet tartott volna csak egyszer is? A mig nem bizonyit, minden szavát alaptalan, rossz indulatu rágalomnak tartom.

Hódmezővásárhely, 1907. julius 19.

Barabás István.

unitárius lelkész.

Gyász-rovat.

Turgonyi Lajos.
1838—1907.

Egy viszontagságos, hatásában sem közönséges élet záródott le a Turgonyi Lajos mezőturi reform. lelkész halálával julius 10-én. Több mint 40 évig ő volt vezetője a mezőturi gyülekezetnek, — a melynek az ő sajátos, hibáiban és erényeiben egyaránt magával ragadó enyénisége volt a sorsa is. Szeretett lelkipásztor volt ő, a ki különösen ifjabb éveiben, mondhatni a suggestio hatalmával terelte a lelkeket oda, ahová ő akarta. Ereje férfias, szép hangjában és daliás szép alakjában volt. Ennek köszönhette nagy sikereit: de ebből folytak életének nagy keserőségei is. A gavallér, kissé világias viselkedésű papot el-elragadták az élet nem épen egyházas örömei és . . . ember volt ő is. Szerencsétlen sorsában a turi nép megható ragaszkodása oly erővel nyilvánult, mindvégig, hogy az előtt meg kellett hajolni a földi igazságszolgáltatásnak. És ő újra a Turé lett s az maradt mind végig, egész addig, mig ennek a sze-

rető szivü, jó magyar népnek impozáns részvéte kiki-sérte őt — a „nagy 48-as papot“ a temetőbe.

Adjon neki az Uristen csendes nyugodalmat!

A turi nép pedig tanulja meg az ösöktől szeretni és követni a vezetésre hivatott előjárókat! Szép erény az nagyon!

Turgonyi Lajos 1838-ban Tasson született, a hol atyja községi jegyző volt. A gimnáziumi alsóbb osztályokat Gyönkön, a felsőbbeket pedig a nagykőrösi gimnáziumban végezte. Azután édes anyja, Gáspár Terézia kivánságára, a papi pályára lépett s a teológiát Budapesten végezte el. Aztán előbb Kecskeméten, később Hódmezővásárhelyen káplánkodott. Innen választotta meg a Könyves Tóth Mihály ajánlatára a mezőturi egyházközség 1866. június 28-án egyik lelkészévé. Deli termete, szép, férfias alakja, zengő mély hangja határos szónokká avatták; a mezőturi nép annyira ragaszkodott hozzá, hogy midőn 1876-ban hivatali vétségek miatt, mint pervesztesnek el kellett ezen egyházból távoznia: addig járta, kérte a felsőbb egyházi hatóságokat, míg őt 1882-ben ismét visszanyerhette.

Azon 6 év alatt, mit e várostól, minden papi funkciótól eltöltve, távol töltött, a pincehelyi kerület országgyűlési képviselője volt s mint a 48-as függetlenségi pártnak tagja, nagyhatású szónoklataival előmozdította a függetlenségi eszmék terjedését.

Vissza helyezése nagymozgalmak közt ment végbe. Ez az időpont volt életének delelőpontja. Ettől kezdve haloványult a népszerűség dicső fénye s Turgonyi kezdett szürke emberré lenni. Hosszas betegsége és vivódása azonban megint felé irányították az érdeklődést, mely különösebben temetése alkalmával nyilatkozott meg.

Két gyermeke maradt, Ibolya, férjével Szántner Józseffel és Elemér, feleségével Csige Erzsébettel.

* * *

A megboldogult öreg pap temetése nagy részvét mellett folyt le a mult csütörtökön délután. A helybeli hatóságok, testületet, kaszinók, több zászló alatt, és nagy sokaság gyűlt a lelkész lak udvarára, ahonnan a dalárda éneke után, a templomhoz vitték a koporsót, a melyet a család tagjain kívül, a helybeli és vidéki lelkésztársak vettek körül. Különösen az egyházmegyei papság Györy Lajos esperes vezetése mellett volt szépen képviselve. A templomban a XC. zsoltár és egy művészi gyászének elhangzása után Kónya Gábor a prot. ifjusági egyesületek titkára mondott megható imát. Majd Szügyi Daniel dévaványai lelkész tartott gyászbeszédet, amelyben kiemelte a boldogult hazafias és egyházi érdemeit. Végül felhangzott a kórus éneke: Lelkünk borítja néma fájdalom . . . s a sokaság hömpölyögni kezdett a temető felé. A sirnál Jánossy Sándor lelkész mondott Isten hozzádot a pihenni térőnek és behantolták a sirt: a Turgonyi Lajos viszontagságos életének csendes, pihenő helyét.

Pihenjen csendesen!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Párbérek megváltása.** Az állam megakarja váltani a párbéreket még pedig a nem kath. vallásuak által fizetett egyházi tartozásokat s e célból leiratot intézett a vallás és közokta-

tásügyi miniszter a kath. főhatóságokhoz. Igen mert az állami megváltás a nem kath. által a kath. részre teljesített párbér szolgálmányokra szólna. Sok baj van e miatt a képtelen teher miatt, melynek eredete bármiként ürgessék és forgassák azt keresztény kath. atyámfiai, az üldözöttek és elnyomatások idejére megy vissza, midőn a prot. egyházakat rendre a kath. részre adóztatták. A közös prot. bizottság s a konvent is erősen többször sikra szállt ez ellen az anomalia ellen. Nem is lehet ilyen állapotokat türni jogállamban, hiszen világos, hogy ha dologi tehernek magyarátatik az az ellenkező részre való adófizetés, úgy meglehet fordítani is a dolgot és adó alá lehet vetni mindazokat a kathólikusokat is, a kiknek a kezébe protestánsok által birt olyan ingatlan került, a mely egyházi teher kivetésének alapjául szolgált valaha. Ez az oka, hogy a kultuszminiszter most az állami megváltást készíti elő. Kathólikus testvéreink nem nagyon örülnek e ferdulatnak és azt javasolják, hogy efféle terheket az illető birtokosok terhére kell megváltani, illetve a kath. egyház részére biztosítani és egyben felvetik a többi párbér megváltásának és a papi fizetések rendezésének, telemelésének kérdését is. De ha nekik még az is nehezökre esik, hogy egy ilyen általok is anachronismusként nevezett terhes és méltatlan szolgálmány megszüntetessék és az állam által megváltassék, ugyan hogy nyugodnánk meg mi abban, hogy a kath. plébánusok az állami adóból fizetessenek? Nem nyugodhatunk meg s épen azért nem lesz semmi abból a fizetésrendezésből, sem az emelésből semmi. Pedig hogy az mind a két félre nézve megtörténjék, nem kívántatnék egyéb, mint okos összetartás. Még egyet. Apponyi iránt mi bizatmatlanok vagyunk. Azonban azt elkell ismernünk, hogy ez a párbér megváltás magyar államférfihoz illő derék dolog lesz.

— **Tájékoztató.** A debreceni ref. főiskola akadémiai (theologiai, jogi) szakaira ujonnan beiratkozó hallgatók számára. I. Beiktatás díja bármely szakra 13 K. 30 fill. II. Tandij egész évre 60 korona (Legalacsonyabb az országban). a) A hittanhallgatók közül azonban egy sem fizet teljes díjat. Fél tandijas a létszám $\frac{1}{6}$ -a, egy negyed tandijas a létszám $\frac{1}{6}$ része, tandijmentes 4. b) A joghallgatók közül egész tandiját fizet a létszám $\frac{4}{6}$ része, féltandiját a létszám $\frac{1}{6}$ -a, negyed tandiját a létszám $\frac{1}{6}$, tandijmentes 4. — A tandij két részletben fizetendő. III. Bentlakás külön mosdó és fürdőhelyiséggel és gázvilágítással, egész évre 40 kor. mely két részletben fizetendő. a) A hittanhallgatók közül az intézetben bentlakást nyernék 22-en. b) A joghallgatók közül az intézetben bentlakást nyernék 20-an c) A hittanhallgatók közül még 20-an kint a városban is nyerhetnek lakást s az ilyenek egy évre csak 20 koronát fizetnek lakásért. IV. Tápintézet. (Ebéd-vacsora.) A tápintézetnek tagja lehet minden nyilvános, rendes hallgató. Teljes

dij egész évre 180 korona, mely két részletben fizetendő

a) A hittanhallgatók közül ingyenes 16 hallgató. 60 koronát fizet 11 hallgató. 100 koronát fizet 20 hallgató.

b) A joghallgatók közül ingyenes 4 hallgató. 60 koronát fizet 9 hallgató. 100 koronát fizet 20 hallgató. E kedvezményt a tanulmányi előmenetel alapján nyerik el a hallgatók. V. Ösztöndíjak, Jutalmak. 1. Az akad. hallgatók közt kiosztatik évenként a kifejtett szorgalom és előmenetel alapján 13,540 kor. ösztöndíj. 2. Pályadíjakra: kiadatik évenként 2256 kor. 3. A főiskolai Énekhar kioszt jutalomképpen évente 1030 koronát. 4. Pályavégzett hittanhallgatók rendelkezésére áll, — kúltanulmányut céljából — 4000 korona. VI. A beiktatási díjba beszámított kórházi illeték alapján minden akad. hallgató egész éven át ingyen orvosi kezelést, gyógyszerert és kórházi ápolást nyer betegsége esetén. VII. A hittanhallgatók mindannyian és a joghallgatók közül a jelentkezők, karácsonykor, húsvétkor és pünköstkor egyházkerületünk 170 egyházába ünnepkövetekül bocsátatnak ki. E jótétemény évi 100—500 K-t biztosít a hallgatóknak. VIII. A kedvezményekért a kellőleg felszerelt kérvényeket szegénységi bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, hiteles adókönyvi kivonat, családi értesítő s a hittanhallgatóknak lelkészi ajánlólevél saját helysége lelkészétől legkésőbb augusztus hó 20-ig kell benyújtani. Még pedig bentlakásért az „Akadémiai Igazgató” címére az illető kari dékáni hivatalhoz, tandíj és tápintézeti kedvezményért pedig a „Nagytszeteletű és Nagyságos Akadémiai Tanács”-hoz címezve. A beiratkozás határideje szeptember első nyolc napja: különös méltánylást érdemlő esetben a püspöki hivatal a fölvételt október 11-ig engedélyezheti. Debreczen, 1907 július 15. Akadémiai igazgatóság.

— Értekezlet Tisza István kastélyában.

A geszti kastélyban f. hó 10-én bizalmas értekezlet volt, amelyen ezuttal nem a politika dolgát hányták meg a konferenciára hívott urak, Tisza István, mint a nagyszalontani ref. egyházmegye gondnoka az új protestáns egyházi jogi törvények életbeléptetése s végrehajtása dolgában szükségesnek mutakozó megbeszélések végett értekezletre hívta meg az egyházmegye tanácsbiráit Gesztre. A tanácskozáson résztvettek Széll Kálmán esperes, Balogh Ambrus, Böszörményi Lajos, Márk Ferenc, Csécsy Imre, Nagy Imre, egyházi, Szikszay Lajos, Benedek László és Hadházy Kálmán világi tanácsbírák. Az értekezletet nagy ügyismeretekkel gróf Tisza István vezette. A kérdést hosszan behatóan vitatták meg. A tanácsbírákat Tisza István ebédre vendégül látta s a társaság a késő esti órákig elpoharozott a generális híres gesztenye fái alatt a kastély parkjában.

— **Verseny bankettek.** A békési papválasztás ügye nagy port vert fel annak idejében. Két párt mérkőzött egymással, a régi párt, melylyel nt. Kecskeméthy lelkész ur és a presbiterium tartottak és az új párt, melybe a fennálló kormányzattal elégedetlen hívek tömörültek. A választásból Vince Ödön diósadi lelkész neve került ki győztesnek, ki az új pártnak volt jelöltje

de a kinek megválasztásában a régi párt is megnyugodott. Így történt aztán, hogy az új lelkésznek bevonulása alkalmával a hatalmon lévő régi párt rendezte az ünnepeket s a többek között a szokásos bankettet, a melyről azonban e miatt épen a győztes párt tagjai maradtak el s úgy tűnt fel a dolog, mintha az új lelkészszel épen ők, a kik megválasztották, volna elégedetlenek. De csak egy pillanatra, mert az új párt sem hagyta magát és nem engedte, hogy választottját az ellenfél állandóan kisajátíthassa. Ezért még fényesebb verseny bankettet rendezett s ezen még tüntetőbben ünnepelte az új papot, ki most hívei egymással versenyző szeretetének tárgya. Maradjon az is állandóan és a szeretetben való versenyzés hozza meg a békési egyház békéjét is.

— **A tanítók esküje.** A tanítók legalább részben elérték céljukat, a melynek munkálására szervezetekbe, országos egyesületekbe tömörültek s melynek érdekében olyan kitartó lelkes agitációt folytattak. Fizetésüket felemelték és magok is államtisztviselők, közhivatalnokok lettek. Ilyeneknek minősíti őket a törvény maga és mint ilyenek kötelesek letenni az esküt is, mely szolgálatakat az állam részére elpeccsételi. Nekünk egyháznak nem marad más, mint a régi eskü és a régi fizetés, melynek kiegészítésével ezt a derék hatalmas gárdát, balsorsunk osztályosát a tanítói kart az állam kisajátította. Az új rend azonban nem kezdődött mindenütt simán.

Sok helyen nem történt meg a tanítók eskütétele és e miatt az eddig az állam által utalványozott korpótlékok kifizetése is elmaradt. Mert ezeket immár csak esküt tett tisztviselőknek fizetik. Szerencsés tanítók, ők részben elérték a miért szervezkedtek, habár egy újabb eskü árán is. Hát a mi papjaink mikor szedik az egyetemes lelkészi egyesület gyümölcsseit, mikor látják a szövetezés és erők összegyűjtésének nagy hasznait? Hogy is mondja próféta Petőfi: A porszem, mely csak magában áll, elfujja egy kis szellő, egy lehelet. De hogyha összeolvad, összenő, ha a porszemekből szikla alakul: A fergeg se ingathatja meg! Fontoljuk ezt meg elvált magyarok.

— **Új államtitkár.** Királyunk öfelsége dr. Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. miniszter ur előterjesztésére Balogh Vilmos miniszteri tanácsos. c. államtitkárt, a földmivelésügyi magy. kir. miniszterium adminisztratív államtitkárává nevezte ki. Kétszeres örömmel üdvözljük ez alkalommal az új államtitkár urat egyfelől mint a munka emberét, másfelől mint olyan hitsorsosunkat, aki családi és nyilvános életében egyformán hű maradt a régi kálvinista nemes ember hagyományaihoz.

— **A vidéki pr. t. lelkészekhez.** Lelkész atyánkfianak érdekükben áll tudni, hogy betegség esetén a budapesti Bethesda kórházban felvételre találhatnak. A

Bethesda református kórház és a modern gyógykezelés tekintetében a többi fővárosi kórházzal egy színvonalon áll. A napi ápolási díj a III. vagy közös osztályon 2 korona, melyért orvosi kezelésben és ellátásban részeseül a beteg, II. osztályu 2 ágyas kórszobákban 5 korona és az I. osztályu külön szobában 7 korona. Az I. és II. oszt. betegek az őket kezelő kórházi orvosoknak a megállapodáshoz mért tiszteletdíjat tartoznak fizetni. Az ápolási díjak úgy a felvételi, mint az elbocsátási napra felszámíttatnak. A Bethesda-kórházban van belgyógyászati és sebészeti osztály. A betegeket a kórház orvosai veszik fel. Ragályos betegségben szenvedők nem nyernek felvételt. A Bethesda a városligetben, Hermina-ut 39. sz. a. van. Gyönyörű szép kert áll az üdülő betegek rendelkezésére. A kórház imatermében vasárnaponként ref. istentisztelet tartatik. Miután a 1907. jan. 1 óta a 6131/906. IV. a) számú belügyminiszteri jóváhagyással s Bethesda is nyilvánossági jelleggel felruházott kórházak közé tartozik, vagyontalan betegek az állam költségén kezeltetnek. Betegeink nagy létszáma mellett kívánatos, hogy a gyógyulást kereső vidéki hitrokaink betegségüket levélben röviden ismertette a felvétel lehetősége iránt idejekorán tudakozódjanak. Megkeresések — a további eljárás végett — a Bethesda kórház ref. lelkészi hivatalához intézendők. (Budapest VI. Hermina-ut 39 sz.)

— **A „Vasárnapi Ujság“** július 7-iki száma 28 képe között érdekes képsorozatot közöl Garibaldi pályájának magyar vonatkozásairól, gróf Vay Péter cikke kapcsán japáni kertekről, az iglói kiállításról, a dél-franciaországi szőlőműves mozgalomról stb. Verset Szabolcska Mihály, műfordítást Sully Prudhommeból Telekes Béla, eredeti regényt Mikszáth Kálmán és Pekár Gyula, elbeszélést Bársony István irtak e számba, ezeken kívül folytatódik Wharton Edith angolból fordított regénye. Egyebb közlemények: tárcacikk a hétről. Patoky László népeleti rajza, gróf Széchényi Imre balatonfüredi szobra, divatcikk s képek, a Palazzetto Venezia Rómában, tárcacikk az automobilról s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 4 kor. a „Világkrónika“val együtt 4 kor. 80 fill. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest IV. Egyetem-utca 4. szam.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 filler.

— **Uj főigazgató.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Nátolalussy Kornél helyébe tankerületi főigazgatóul Dr. Vass Bertalan székesfehérvári kath. főgimnáziumi igazgatót, cistercita atyát nevezte ki.

— **Lelkészs választás.** A fenesi ref. egyház szatmárhegyre távozott lelkészi helyébe meghívás útján Könyves János szalontai s. lelkész nt. Széll Kálmán káplanját választotta. Midőn az önálló munkakört nyert ifju Timótheusnak, kollegiumunk volt jeles hallgatójának ehez a megválasztáshoz szerencsét kívánok, ide iktatom azokat a szép elismerő sorokat is, melyel választását a Szalontai Lapok kommentálják. A Sz. L. közleménye így szól: „Könyves János ev. ref. segédlelkész a fenesi egyházközség lelkészeül hívta meg s Könyves a meghívást elfogadván, állását már a legközelebb el is foglalta. Amennyire örülünk azon, hogy ez a minta becsületes, derék pap lelkészséget nyert és pedig a hívek spontán akaratából, annyira sajnáljuk, hogy Könyves Jánost a szalontai társadalom elveszíteni kénytelen. Zajalanul, szerényen élt, de azért aligha volt népszerűbb

és kedveltebb alakja társadalmi életünknek, mint ő s nem frázist, banális bombasztot mondunk akkor, amidőn kijelentjük, hogy a Könyves János távozását mindenkinek, a hívek, fellebbvalói s ismerősei mélyen sajnálják. De ne legyünk önzők. Örölnünk kell azon, hogy ez a minden ízében derék ember, fennkölt szellemű pap parochiát kapott s örölnünk kell azon is, hogy Könyves éppen Fenesre a magyarság végvárába került lelkésznek, mert ő ott megállja a helyét és ott reá magának a magyarságnak szüksége van.“

— **Fekete zászló.** A régi Athéneiknek azt jelentette a fekete zászlós hajó, hogy ifjaik áldozatai lettek a mesés Minotaorusznak. A fekete zászló a kollegium ormán a mult hetekben kétszer is ilyen halált jelentett. A szünidő kezdetén Kovács Lajos debreceni lakos főiskolánkba járó ötödik gimnázista fia és Barazsu Pál hittanhallgató döltek ki ifjan a sorból és szállottak övéik, tanuló társaik s mindnyájunk bánatára kora sirba. — **Barazsu Pál,** az oly korán elhunyt 20 éves hittanhallgató temetése jul. hó 23-án, délután ment végbe az elhunyt szülőföldjén. Szatmárudvariban. A közismert és nagyreményű ifju ravatalánál megjelent az egész község, mert hiszen oly buzgósággal hirdette a gyülekezetben az Ur igéjét már eddig is, hogy iránta s jövője iránt a legszebb reményeket táplálta mindenki. A halottas háznál tartott végső tisztességtelen Hajdu Albert odavaló ref. lelkész, az ifju első irányítója, igaz lelki atya mondott imát, utána pedig Sátor Dávid színevráraljai ref. lelkész predikált az elhunyt végső kívánsága szerint. Az Isten akaratán való megnyugodni tudás boldog érzését élesztgette a rettenetes csapás alatt megtörődött szülők szívében. Megható bucsuztató után a temetőbe kísérte a könnyező gyülekezet az elhunytat, hol a sirnál Tarnóczy Lajos 2. th. bucsuzott el a hült poroktól főiskolánk ifjusága nevében. Szem nem maradt szárazon az ifjuság, az élet és a koporsó e rémes ellentétének láttára, mert megrendítő volt az élet és halál ilyen kézfogása. A hamar eltávozott ifjunak legyen békességes a siri nyugalom! Aludjék békén, csöndesen.

— **A biblia revízió a római egyházban.** A római egyház a bibliának azt a latin fordítását ismerte el hitelesnek, a melyet Jeromos egyházi atya készített. Jeromos Damasus pápa 382-ben megbizta, hogy a többé kevésbé megromlott s a Septuaginta után készült latin fordításokat hasonlítsa össze, s új fordítási készítsen Jeromos ennek a megbizatásnak derékul megfelelt s lassan a római egyház hivatalos fordításának ismertette el. Azt a fordítást közönségesen Vulgatának nevezik. Ezzel a fordítással is az történt azonban, a mi minden más fordítással. Idők folytán megromlott. Résszint ezért, — de azért is, mert a római egyház se zárkozhatik el amaz eredmények elől, a melyeket a tudomány a biblia szöveg javítás terén elért, — a pápa megbizta a benediktiánus szerzetesrendet, hogy a Vulgata szövegét az újabb tudományos kutatások eredményének megfelelőleg javítsák át. Ez a munka tulajdonképen még a hatvanas években megkezdődött, de a tudós Vercellone meghalt 1868-ban a nélkül, hogy feladatát elvégezte volna. Most ezt a munkát akarja a pápai rendelet bevégeztetni. Nehéz a munka de általa bizonyára terjedni fog a világosság, főként ha az egyház a bibliát a nép kezébe adja.

— **Lapunk szerkesztője egy pár hétre** üdülés céljából Szobránc gyógyfürdőre (Ungm.e utazott. Távolléte alatt a jövő számtól kezd

nt. *Rózsa Sándor* egyh. ker. pénztárnok és dr. *Barcsa János* főisk. tanár voltak szivesek magukra venni a szerkesztés nehéz gondjait. Ő hozzájuk forduljanak azért minden szellemi ügyben lapunk munkatársai. Az anyagiakra azonban továbbra is a kiadóhivatal ad utbaigazítást (Nyomtató-u. 9. sz.) s ide küldendők minden előfizetési pénzek és hirdetési díjak is.

Tartalom-jegyzék. A leveleki csoda. Vándor. — A nyugdíjintézet ügyében. Dr. Ferenczy Gyula. — Szűz Mária legújabb megjelenése. Szabó Aladár. — Tanügy: Szemle. Dr. Barcsa János. — Közéletünk: Az alsó-szabolcs hajduvidéki egyházmegye rendkívüli közgyűlése. — Unitáriusok Hetesen. Barabás István. Gyász-rovat: Turgyoni Lajos. — Különfélék.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FERENCZY GYULA.

Pályázat.

A nagyváradai ref. tanítónőképző intézet igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy segédtanítónői állásra.

Pályázhatnak nyelv történelmi szakra képesített nők. A zongora vagy tornatanítási képesség előnyt biztosít.

Javadalmazás: 1000 azaz ezer korona évi fizetés és teljes ellátás az internátusban.

Kötelesség: heti 20 órán szaktárgyainak tanítása és az internátusi felügyeletben való részvétel.

Születési, képesítési és szolgálati bizonyítványokkal felszelt pályázatok beküldendők Sulyok István espereshez, az igazgatótanács elnökéhez Nagyváradra.

Nagyvárad, 1907. jul. 18.

Sáfrány Lajos,
igazgató.

Pályázat.

A kecskeméti ref. jogakadémián a magyar és osztrák magánjog, továbbá a magyar bányajog tanszéke megüresedvén e tanszékre ezennel pályázat hirdettetik.

A tanszéken az első félévben a magyar magánjog heti 5 órában az osztrák magánjog heti 5 órában, a magyar bányajog heti 2 órában adandó elő, ezenkívül é félévben heti 3 órában szaktárgya köréből vett speciál kollegium illetve praktikum vagy szeminárium tartandó.

A tanszék javadalmazása amennyiben ren-

des tanárral töltetik be, a kecskeméti ref. egyház pénztárából folyósított 3300 korona törzsfizetés, 600 korona lakbér és a 6. szolgálati évtől öt-évenként ismétlődő és 1000 koronáig emelkedő 200 korona ötödéves korpótlék, valamint a szabályszerű tandij és vizsgadíj osztalék.

A rendes tanár tagja az országos tanári nyugdíj intézetnek nyugdíj jogosultságát és fizetési kötelezettségét az 1894 évi XXVII. t. cz. szabályozza.

Rendes tanároknak csak oly pályázók választhatók meg, a kik a szaktárgyak valamelyikéből egyetemi magántanári képesítéssel bírnak, amennyiben ily képesítettséggel bíró egyének nem pályáznak a tanszék rendkívüli tanárral fog betölteni.

Rendkívüli tanároknak választhatók azok, akik jogtudori oklevéllel bírnak; kötelesek azonban ezek 2 év alatt az egyetemi magántanári képesítést megszerezni. A rendkívüli tanár a magántanári képesítés megszerzéséig 2400 korona törzsfizetést és 600 korona lakpénzt huz. A rendes tanár számára megállapított javadalmazás öt a magántanári képesítéssel ellátó miniszteri intézvény keltét követő hó 1-től illeti; 200 korona ötödéves korpótlékhoz való jogosultsága azonban szolgálatba lépése időpontjától számítatik: Ugyiszintén a szabályszerű tandij és vizsgadíj osztalékokra is szolgálatba lépése idejéig van igénybe.

A más tanítézetnél rendes vagy rendkívüli tanári állásban megszakítás nélkül eltöltött évek úgy a tandij jogosultság, mint a korpótlék tekintetében teljesen számíthatnak.

A megüresedett tanszéket a kecskeméti ref. egyháztanács választás útján tölti be. A megválasztott tanár tanszékét 1907. szeptember 10-ig lesz köteles elfoglalni s ez időtől kezdve lép a tanszéket megillető javadalmak élvezetébe.

Az állásra csak protestáns vallású jelöltek pályázhatnak. Pályázni kívánók eddigi tanulmányaik, minősítésük, esetleges hivatali alkalmazásukat, katonai szolgálatra kötelezettségüket, vagy alóli mentességüket és rövid életrajzukat feltüntető pályázati kérvényüket, egészségi állapotukat igazoló hatósági orvosi bizonyítvánnyal együtt és pedig, ha közszolgálatban állanak közvetlen felettes hatóságuk útján, különben közvetlenül 1907. évi augusztus hó 4-ig alulrotthoz, mint a jogakadémiai igazgató tanács h. elnökéhez nyujtsák be.

Kecskemét, 1907. július 13.

Mészáros János,
a jogad. igazgató t. h. elnöke.

Pályázat.

A nyirbogdányi ev. ref. egyház orgonista tanítói állásra pályázat hirdettek.

Fizetés : 1200 korona egy hold kaszáló, lakás és kert.

Kötelesség : Templomi istenítészet végzésekor orgonázás, az iskolaköteleseknek a tiszántuli ref. egyházkerület tanterve szerint való tanítása.

A szabályosan felszerelt kérvények augusztus 1-ig az ev. ref. lelkészi hivatalhoz küldendők be.

Személyes megjelenés kívánatos. A megválasztott uti költsége megtérítetik. Kezdek egy próba évre választatnak. Hivatalát a választás után rögtön elfoglalni köteles.

Nyirbogdány, 1907. július 15.

Tóth Gábor
ref. lelkész.

Pályázat.

A kisujszállási államilag segélyezett ref. főgymnázium Igazgató tanácsa pályázatot hirdet egy rendes tanári tanszékre.

E tanszékre a latin-görög nyelvi szakra kiegészített ref. vallásu tanárok és legalább szakvizsgázott tanárjelöltek pályázhatnak.

A rendes tanári javadalmazás 2400 kor. havi előleges részletekben, mely az intézet kebelében fennálló fokozatok szerint 3200 koronáig emelkedik, 400 kor. lakáspénz, 5 izben 200—200 kor. korpótlék, továbbá mindenkor a megfelelő állami fizetékiegészítés. Oklevéllel nem bíró helyettes tanár alkalmazása esetén h. tanári fizetés 1600 kor. ugyancsak előleges havi részletekben.

A megválasztott tanár, aki amennyiben rendes tanár, jogos és köteles tagja az Országos tanári nyugdíjintézetnek, állását f. évi szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

A kellően felszerelt, t. i. születési, képesítési, eddigi tanulmányt és szolgálatot, hadkötelezettségi viszonyt és egészségi állapotot feltüntető okmányokkal ellátott kérvények alatt irt igazgatótanácsi Elnökhöz küldendők be 1907. aug. 1-ig.

Kisujszállás, 1907. jul. 4.

Nagy István
ref. lelkész, igazg. t. elnöke.

Pályázat.

A debreceni ev. ref. egyház felsőbb leányiskolájával kapcsolatos elemi iskolához egy tanítónői állásra pályázat hirdettek.

Fizetés : 1200 korona, lakáspénz 300 korona évnegyedes részletekben előre fizetve. Korpótlék.

Kötelesség : az igazgatótanács által kijelölt osztályok tanítása a tiszántuli ref. egyházkerület tanterve alapján készített helyi tanterv szerint.

Csak ev. ref. vallásuak pályázhatnak.

A szabályosan felszerelt pályázatok július hó 29-ének délutáni 5 órájáig a felsőbb leányiskola igazgatójához küldendők.

A megválasztott tanítónő állását szeptember hó 1-ső napján elfoglalni köteles.

Kelt Debrecenben, 1907. július hó 11-én.

Kiss Albert
az igazgatótanács elnöke.

Pályázat.

A nagyszalontai ref. egyházmegyében levő sonkolyosi lelkészi állomásra.

Javadalma, hivatalos becslés szerint 960 kor. pénz, termény, föld stb. értéke, melyhez 938 kor. 84 fill. kiegészítés jár.

Az állomást a választás után azonnal el kell foglalni.

A pályázati kérvényt kellően felszerelve, a pályázók f. é. aug. 1-ig küldjék el Balog Ambros h. espereshez, Sarkad Biharvm. postahely.

Debrecen, 1907. évi július hó 12-ik napján

Kiss Áron.
püspök.

Pályázat.

A felsőszabolcsi egyházmegyébe kebelezt szabolcsi lelkészi állásra.

Javadalma : az egyháztól föld és parbérben állami értékelés szerint 857 kor. 38 fill. Állami kiegészítés 742 kor. 62 fill. Pályázati kérvények lelkészi oklevéllel és a pályázati hirdetés után kelt, illetve láttamozott szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve f. évi aug. 5-ig Görömbey Péter espereshez Nagykállóba adandók be. Az állás a megerősítés után azonnal elfoglalandó.

Debrecen, 1907. jul. 6.

Kiss Áron
püspök.

PONTOS ÉS
LEGJOBB

Ó R Á K

5 évi jótállás mellett! 5

= Egyházi szentedények =

urvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák

medenczék és borkancsók ■ ■ ■

arany és ezüst ékszerek

evőeszközök, chinaezüst-disztárgyak

részletfizetésre is!

Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok!

Árjegyzék 2000 képpel ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész BUDAPESTEN VII. Erzsébet-körut 29 sz.

Az ev. ref. egyházak szállítója,

Pontos kiszolgálás; jutányos árak!

Király balzsam Köszvény és csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. **Király-balzsam** készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgöresnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják **köszvény**nél **csuz**nál továbbá meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanítására. 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 65 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdreti árakban szerezhetők be.

Orgona - Harmoniumok.

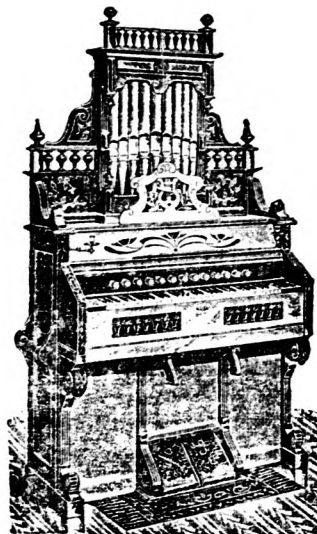
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol. Ön-magának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes huros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda!

mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Tárógató; általános elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkiadóhivatalában Debreczenben 2 kor. havi részletfizetésre megrendelhető:

A legelső magyar protestáns egyháztörténet. (Képes diszmunka.)

Most jelent meg:

A MAGYAR EVANGÉLIOMI PROTESTÁNS EGYHÁZ TÖRTÉNELME

Farkas József, Kovács Sándor és Pokoly József közreműködésével

Szerkesztette: **ZSILINSZKY MIHÁLY.**

Könyvtári félbőrötésben 19 k. Közel háromszáz szövegképpel, tizenkét melléklettel és számos kéz-
irathasonmással.

Csodálatraméltó, nemes küzdelem törté-
tének a vázolását tüzte ki feladatául ez az első
magyar protestáns egyháztörténet, amely
nemcsak hogy szép emléke az 1906-iki nagy
történelmi esztendőnek, hanem kiegészítője a po-
litikai történetnek is. Sőt, mivel a protestáns
egyház, valamint a magyar nemzet változatos,
eseményekben gazdag, fölemelő és magasztos
története sokszor eggyé olvad a kettős küzdelem-
ben, mivel mindkettőnek ugyanazok voltak a ve-
zérei, harcosai, vértanúi, azért sok helyen egyik
a másik nélkül meg sem érthető. Korszakos
jelentőségüvé avatja még ezt a munkát az a
tény, hogy az nemcsak a magyar evangéliumi
protestáns egyház külső fejlődésének **történetét**
hanem a **belső életet** is felöleli, kiterjeszkedik
az egyházi élet, az iskolaügy és irodalmi élet
ismertetésére is, aminek révén joggal tarthatjuk
azt egy nevezetes történelmi korszak **művelő-
déstörténetének is.**

Megrendelő-lap.

Fizetendő Debreczenben.

HEGEDŰS és SÁNDORTÓL Debreczenben

*megrendelem Zsilinszky, a magyarországi Protestáns egy-
ház történelme című művet.*

*Előfizetési feltételek: Ezen mű ára 19 korona, fi-
zetendő 2 koronás egymásután következő havi részletek-
ben, szállítástól kezdődőleg, mindaddig, míg a teljes mű
vételára törlesztve nincs. Jogositva van a cég az esedé-
kes és le nem fizetett részleteket, a postaköltség hozzá-
számításával, a postai megbízás útján bevonni. A rész-
letek be nem tartása a részletfizetési kedvezményt meg-
szünteti és a mű teljes vételárát esedékessé teszi. A fi-
zetett részletek által még ki nem egyenlített része a kül-
deménynek a szállító cég tulajdonát képezi. Per esetén a
debreceni kir. járásbíróság illetékes. Az üzlet elfogadása
a cégnek fenntartatik. A fenti feltételek alapján ezennel meg-
rendelem a fentebb jelzett munkát 19 korona vételárért,
fizetendő a megrendelés keletétől kezdődőleg 2 koronás havi
részletekben Debreczen a Hegedűs és Sándor cég pénztáránál.*

Lakhely és kelet: Sajátkezű aláírás: .....

Állás: .....

*Az illetéki díjegyék 30 tételle értelmében helyegmentes. Olvasható aláírást
kerünk.*

Konfirmálások alkalmából

ajánljuk az

S. Szabó József által átdolgozott Révész—Szo-
boszlai—Szabó: **Konfirmációra elő-
készítő kátét** ára 30 fill.

Konfirmációi emléklapok fekete nyomással
1 drb. 4 fill., 100 drb. 3.60, csinos kék
körzettel 1 drb. 5 fill. 100 drb. 4.50, di-
szes aranyozott körzettel 1 drb. 6 fill.,
100 drb. 5.40

Konfirmáció ajándékul ajánljuk a **Rozgonyi
J. féle gyermekimkönyvet** diszes kö-
tésben 50 fill., 80 fill., 3 kor., 4 kor., és
5 korona árakban kaphatók:

HEGEDŰS és SÁNDOR

prot. irodalmi könyvkereskedésében

DEBRECENBEN, Kossuth-utca 11. szám.

Löfkovits Arthur

— óras, ékszerész üzlete Debreczen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edé-
nyek, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Baktai EGRY FERENCZ

== haragöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja
haragöntő
mühelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállit

harangokat

bármínó sulyban, nem-tetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentésen küld.

Nagyon sok elősmé-
== ró irat. ==

Novotny Antal

haragöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok ujraöntésére, valamint új harangok és teljes harangsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányú új modern atlynkasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok illyet nekkel való ujra szerelését és vertvas-harang állványokkal. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

A „Neumann M.“ cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját mühelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPITTATOTT 1845-ben.